

Nazire Zevki Esinlenme

– M.Filizman · 05 Mayıs 2010

Türk edebiyat tarihçisi Nihat sami Banarlı Nazire(esinlenme)yi şöyle anlatıyor.

"Bizim eski edebiyatımızda nazire,herhangi tanınmış bir şairin gönüllere hoş gelip,dudaklarda dolaşan bir şiirine çok benzer,bir başka şiir söylemektir.

Bu benzeyiş,ilk anda bir şekil banzerliği,bir vezin veya kafiyeye benzerliği,hulasa bir ses benzerliğidir;fakat biraz dikkat edilirse.nazire Eflatun'un estetiğinden beri,kafı derecede güzel bulmadıklarını,kusursuz güzelliğe ulaştırmak ihtiyacındaki sanatkar ruhların yeni bir hamlesi gibi görünür.

Türk Divan şiirinde yığın halinde nazireler,mecmualar dolusu nazireler vardır.Bunların büyük bir kısmı edebiyatımızın kendi çağlarına ve gelecek yüzyıllara hükmeden şairlerine söylenmiş ve bir örnekle bu konuyu açmakta şimdi iki şair ve iki şiir örneği nazire ya ait:
ziya paşanın şarkısı

ey saba esme nigarım uykuda
sevdiğim,çeşm-i humarım uykuda
değme lutfet gül'i izarım uykuda
çün seherdir nazlı yarım uykuda

diyordu.

faruk nafiz, şöyle yazdı:

ah eden kimdir bu saat kuytuda?
sustu bülbüller hıyaban uykuda
şimdi ay bir serv-i simindir suda
esme ey bad esme canan uykuda

başka aşıklardan almışsan nefes,
başka yerden,başka vadilerden es
doğmasın ruhunda ani bir heves
esme gülşenden ki canan uykuda.

Evet nazireler,eski şairleri bütünledikleri ve yani şiirde yeni bir ses,yeni bir ışık olabildikleri takdirde güzeldir.

Bu tesbit. Nihat sami Banarlı'ya ait
diyordu.

Türk edebiyatı'nda yıllardır süregelen bir tartışma konusu daha vardır.

Esinlenme;

Bu konu yıllar önce Peyami Safa ile Necip Fazıl arasında yaşandı. Konu şöyleydi; Peyami Safa , Bir tereddütün romanı'nı yazmış "kaldırım çocukları" bölümünün Necip Fazıl'ın "kaldırımlar" şiirinin etkisiyle yazdığı söylenir. Necip Fazıl'ın şiirde yaptığını Peyami Safa nesirde yapmıştı.

Şimdi o benzerliklere bir bakalım:

"otel odalarında aşinasız ve sessiz can verenlere ağlamayı tavsiye eden lirik bir mısra aklımdan geçti" b.t.r sa 15-16

"ağlayın aşinasız sessiz.can verenlere otel odalarında otel odalarında" n.f.k.

"Bazen kalabalıklar ortasında.tek başına kaldığımız vakitlerden fazla yalnız değilmiyiz?" b.t.r

"

İnsanlar içinde en yalnız insan" n.f.k

"bazen dehşetli cesurdum fakat bazen da uzak bir ayak sesinde facialar gizlendiğini zannedecek kadar, herşeyden korkuyordum" b.t.r

"Ey şimdi bir felaket gibi bana yaklaşan,
Sonra saadet gibi yanımdan uzaklaşan
Sesler....ayak sesleri.... bu bitmez çıtırdılar" n.f.k

Uzun yıllara dayanan dostluk ve arkadaşlık neticesinde esinleme olmaması kaçınılmaz ,birinin şiirde yaptığını diğerinin nesirde yapmıştır. Kendi iç hesaplaşmalarını,bunalımlarını anlatmaları kaçınılmaz olarak karşılıklı olarak esinlenmelere sebep olmuştur.

İsmail Habib, bunun normal olduğunu söylüyor.Bir edebiyat uzmanı olarak.

Necip Fazıl Kısakürek, O ve ben adlı kitabında bu tartışmaya şöyle bir boyut getiriyor;"Benin"Kaldırımlar" şiirim kendisinin bir romanından araklama olduğu vehmini sonuna kadar muhafaza etmiştir.Eğer bu şiirle onun romanının neşir tarihlerine bakılacak olursa, iş,labaratuar kesinliğiyle de anlaşılır ve bu takdirde Peyami Safa'nın zamanındaki pasajı benden çalması icap eder.Fakat hayır!O pasajla benim şiirim arasında öyle bir keyfiyet farkı varki,Peyami'yibenim evimden çaldığı İsfahan halısını bir çuvala çevirmiş olmasından tenzih ederim."

Nazan bekiroğlu`nu okurken kendi söylediklerine göre etkilendiği yazarlar var.Bunlardan biri Mustafa

Kutlu özellikle o nun şiirde ısrarcı olma nesir yaz demesindeki haklılığı itiraf ediyor.Ama bu esinleme değil.

Yahya Kemal`in sessiz gemi şiirinin benzerini okuduğum zamanda ben çok şaşırılmışdım.Bir Fransız yazarının şiirinin sanki aynısıydı,belki yıllar sonra kendi kalemini buluyorlar,ama Yahya Kemal`in Mehlika sultanın kara sevdalıları ne kadar bize kültürün ürünü değil mi?

Zamanla yazarların özgün olarak kendini bulmaları zaman alıyor.Şüphesiz